

**Diecezjalna Szkoła
Ceremoniarza i Animatora**

**PORADNIK
WERTOWANIA
W MSZALE
I JEGO BUDOWA**

*Do użytku wewnętrznego dla potrzeb
Kursu Ceremoniarza Liturgicznego
Diecezji Tarnowskiej*

**Opracował:
Artur Gondek**

Poradnik został stworzony w ramach Diecezjalnej Szkoły Ceremoniarza i Animatora Diecezji Tarnowskiej. Zakłada on znajomość przynajmniej struktury poszczególnych części Mszy Świętej (Rozdział II. Nowego Ogólnego wprowadzenia do Mszału Rzymskiego) oraz Kalendarza Liturgicznego. Poradnik ten określa jedynie teoretyczne zagadnienia – niezbędne jest samodzielne ćwiczenie z księgą, które pomoże nabrać wiedzy praktycznej.

Budowa Mszału

1. Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego [14] - [74]
2. Kalendarz diecezji polskich [75] - [87]
3. Formularz Mszy Świętych roku liturgicznego:
 - Adwent 2 - 30
 - Narodzenie Pańskie 32 - 59
 - Wielki Post 62 - 125
 - Triduum paschalne 126 - 149
 - Wielkanoc 150 - 240
 - Okres zwykły 242 - 275
 - Uroczystość Najświętszej Trójcy 276
 - Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciało) 278
 - Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa 279
 - Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata - ostatnia niedziela zwykła 281

4. Obrzędy Mszy Świętej
 - Obrzędy wstępne 1* - 11*
 - Liturgia Słowa 12* - 14*
 - Przygotowanie darów 15* - 16*
 - 90 prefacji recytowanych 18* - 107*
 - 97 prefacji śpiewanych 108* - 301*
 - Modlitwy eucharystyczne 303* - 367*
 - Obrzędy Komunii 368* - 376*
 - Obrzędy zakończenia 377* - 378*
 - Uroczyste błogosławieństwa 381* - 393*

5. Msze własne o Świętych (uroczystości, święta i wspomnienia) 2' - 262'
6. Msze wspólne, obrzędowe i w różnych potrzebach 2" - 202"
7. Msze za zmarłych 204" - 242"
8. Dodatek (2) - (36)
9. Obrzędy Mszy Świętej po łacinie 3** - 58**

1 piątek miesiąca 279 lub 186"

1 sobota miesiąca 103' lub 5" - 12"

Sakrament małżeństwa 78" - 86"

Pogrzeb 204" - 207"

Zakładki

W Mszale Rzymskim są odpowiednio umiejscowione, umieszczone na stałe, małe zakładki dla łatwiejszego korzystania z księgi. Istnieją dwa szeregi zakładek, dlatego też, będziemy je

określać, licząc od lewej strony Mszału. Należy bardzo ostrożnie chwytać za zakładki – najlepiej od spodu, łapiąc za cały szereg kartek, aby ich nie naderwać.

I. szereg zakładek:

1. zakładka - Obrzędy wstępne
2. zakładka - Liturgia Eucharystyczna

II. szereg zakładek :

1. zakładka - I Modlitwa Eucharystyczna
2. zakładka - II Modlitwa Eucharystyczna + Prefacja
3. zakładka - III Modlitwa Eucharystyczna
4. zakładka - IV Modlitwa Eucharystyczna + Prefacja
5. zakładka - V Modlitwa Eucharystyczna + Prefacje: A, B, C, D
6. zakładka - I Modlitwa Eucharystyczna o tajemnicy pojednania + Prefacja
7. zakładka - II Modlitwa Eucharystyczna o tajemnicy pojednania + Prefacja
8. zakładka - Modlitwy eucharystyczne w Mszach z udziałem dzieci
9. zakładka - I Modlitwa Eucharystyczna w Mszy z udziałem dzieci + Prefacja
10. zakładka - II Modlitwa Eucharystyczna w Mszy z udziałem dzieci + Prefacja
11. zakładka - III Modlitwa Eucharystyczna w Mszy z udziałem dzieci + Prefacja
12. zakładka - Obrzędy Komunii (4 zakładka od dołu)
13. zakładka - Obrzędy zakończenia (3 zakładka od dołu)
14. zakładka - Msza Święta bez udziału ludu (2 zakładka od dołu)
15. zakładka - Uroczyste błogosławieństwa (1 zakładka od dołu).

Wstążki

W Mszale używane są także wstążki. Jest ich przeważnie 6, lecz nie wszystkie są używane jednocześnie. Przede wszystkim wstążki służą do zaznaczenia tych tekstów, które są "ruchome" i często mogą być zmieniane. Takim tekstem ruchomym jest formularz Mszy Świętej, zawierający teksty odmawiane przez kapłana, przypisane do tajemnicy dnia.

Wertowanie w Mszale

W czasie Mszy Świętej dużą pomocą dla przewodniczącego liturgii jest pomoc w wertowaniu w Mszale. Może się wtedy bardziej skupić nad słowem, które wypowiada i wykonywanymi czynnościami. Należy jednak upewnić się czy wyraża on chęć, aby mu usługiwano. Trzeba być w pełni świadomym tego gdzie się znajduje, jak blisko nas uobecnia się zbawcza ofiara Chrystusa. Wertować należy tak, aby nie przysłaniać przewodniczącego i nie rozpraszać niepotrzebnie wiernych. Ceremoniarz winien wcześniej uzgodnić takie teksty jak: Formularz Mszy Świętej, forma aktu pokutnego, prefacja, Modlitwa Eucharystyczna, błogosławieństwo – ażeby nie dochodziło do niepotrzebnych nieporozumień. Poniżej podaje teksty, z jakimi powinien zapoznać się lub zaznaczyć ceremoniarz:

Przy miejscu przewodniczenia

1. Obrzędy Wstępne – zakładka 1. w pierwszym szeregu
 - Akt Pokuty – jedna z form aktu pokuty jest Aspersja, czyli pokropienie wiernych.¹
 - Kyrie („Panie Zmiłuj się...”)
 - Hymn Gloria („Chwała na wysokości...”) – o ile jest przewidziany
 - Kolekta – Formularz Mszy Świętej

¹ Aspersja znajduje się w dodatku – strona (2)

2. Liturgia Słowa

- Credo („Wierzę w jednego Boga...”) – ten tekst, o ile jest przewidziany, nie wymaga ukazania tekstu, gdyż celebrans reguły zaczyna pierwszymi słowami lub krótkim wezwaniem, a lud dołącza się. Credo zastąpić można Odnowieniem przyrzeczeń chrzcielnych.²
- Homilia oraz wstęp i zakończenie do modlitwy powszechnej – ceremoniarz winien zadbać, aby te teksty znalazły się w odpowiednim miejscu

Przy Ołtarzu

1. Liturgia Eucharystyczna (Przygotowanie darów) – 2. zakładka w pierwszym rzędzie. Kartkę przewracamy w momencie, gdy kapłan położy kielich z winem na korporale.
2. Modlitwa nad darami – Formularz Mszy Świętej
3. Prefacja³ → Sanctus („Święty, Święty, Święty...”)
4. Modlitwa Eucharystyczna od 1. do 7. i od 9. do 11. zakładki w drugim szeregu
 - Epikleza
 - Opowiadanie o ustanowieniu i konsekracja
 - Anamneza - Tajemnica wiary
 - Ofiarowanie
 - Modlitwy wstawiennicze
 - Śpiewana doksologia końcowa („Przez Chrystusa...”) – strona przed Obrzędem komunii świętej
5. Obrzęd Komunii Świętej – 12. zakładka / 4. zakładka od dołu w drugim rzędzie
 - Modlitwa Pańska („Ojcze nasz...”) → Embolizm („Wybaw nas Panie od zła wszelkiego...”)
 - Obrzęd pokoju
 - Łamanie Chleba i towarzyszący temu śpiew albo recytacja „Baranku Boży...”
6. Postcommunio⁴ (Modlitwa po Komunii) - Formularz Mszy Świętej
7. Obrzędy zakończenia⁵
 - Błogosławieństwo - 13. zakładka / 3. zakładka od dołu w drugim rzędzie albo
Uroczyste błogosławieństwa - 15. zakładka / 1. zakładka od dołu w drugim rzędzie

W praktyce wystarczy zaznaczyć takie teksty jak: Formularz Mszy Świętej, Kyrie, Prefacja, Modlitwa Eucharystyczna, Doksologia Kończąca, Błogosławieństwo.

² Odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych znajduje się w Liturgii Chrzcielnej Wielkiej Soboty

³ Prefacja zalicza się już do Modlitwy Eucharystycznej, ale w mszale znajduje się w oddzielnym miejscu, tak więc pozwoliłem sobie rozdzielić ją dla łatwiejszego zrozumienia budowy księgi.

⁴ Postcommunio zalicza się już do Obrzędu Komunii, ale w mszale znajduje się w oddzielnym miejscu, tak więc pozwoliłem sobie rozdzielić ją dla łatwiejszego zrozumienia budowy księgi.

⁵ Obrzędy zakończenia zazwyczaj odbywają się przy Ambonie, jeśli Mszy Świętej przewodniczy ksiądz biskup lub w danej parafii jest taki zwyczaj błogosławieństwo odbywa się od ołtarza.

Bibliografia

Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, Poznań 2004

Ks. Rzeźwicki Grzegorz, Od kandydata przez stopnie ministranta funkcję lektora i ceremoniarza do animatora, Tarnów 2006

http://www.bielawa.archidiecezja.wroc.pl/lso_bielawa/abc_ministranta/mszal.htm